

Horváth Csongor alezredes:

AZ ADATGYŰJTÉS-KOORDINÁLÓ ÉS FELDERÍTÉSI KÖVETELMÉNYEK MENEDZSMENTJE

ÖSSZEFOGLALÓ: A felderítési információk/produktumok előállításának a folyamatát a felderítési ciklus írja le, amelynek fázisai az irányítás, az adatgyűjtés, a feldolgozás és a terjesztés.¹ A felderítési ciklusnak és így magának a teljes felderítési folyamatnak a motorja, a lelke az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentje.² Ez a tevékenység biztosítja a felderítési folyamat hatékonyságát és megfelelő eredményét, hogy kielégítse a felderítési követelményeket harcászati, hadműveleti és hadászati szinten, valamint biztosítsa a felderítési igények és információk megfelelő időben történő áramlását.

KULCSSZAVAK: felderítés, adatgyűjtés, felderítési követelmények, felderítési igények

BEVEZETÉS

Az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentje egy olyan folyamat, amely lehetővé teszi a parancsnokok, törzsek információigényei szerinti adatgyűjtést, feladatot szab és irányítja az adatgyűjtést (vagyis feladatot szab a felderítőszervek számára), valamint kapcsolatot tart a különböző parancsnokságok és szövetséges országok felderítőszervezeteivel, a nemzetbiztonsági szolgálatokkal, kutató- és egyéb civil intézetekkel. Az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentje figyelemmel kíséri a felderítési adatok útját, eredményét, és szükség esetén gondoskodik a felderítési feladat újrafogalmazásáról.

Az MH Összhaderőnemi Felderítő Doktrínája két alapvető funkciót határoz meg az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentjével kapcsolatban. Egyfelől koordinálni az adatgyűjtést, másfelől menedzselni a felderítési követelményeket. Az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentje azonosítja, összesíti, érvényesíti (validálja) és prioritizálja azokat a kérdéseket és igényeket, amelyek felszínre kerültek, vagy nagy valószínűséggel felszínre fognak kerülni a szemben álló féllel (vagy a lehetséges szemben álló féllel) és a hadszíntér környezetével kapcsolatban. Ebbe a folyamatba beletartozik a felderítési követelmények adatgyűjtési feladatokká történő átalakítása; a feladatszabás és koordinálás a megfelelő szintekkel, szervekkel; a felderítési eredmények nyomon követése; a felderítési feladatok újrafogalmazása; a felderítő információgyűjtési terv menedzsmentje. Mindezek eredményeként az összegyűjtött adatok felderítési információvá alakulnak.

A parancsnok a törzsmunka során világos utasításokat ad azzal kapcsolatban, hogy milyen információkra, felderítési adatokra van szüksége (nemcsak háborúban, de békeidőszakban is). A törzs feladata, hogy ezeket átalakítsa kérdésekké, amelyek megválaszolása lehetővé

¹ Magyar Honvédség Összhaderőnemi Felderítő Doktrína, 2. kiadás. MH kiadvány, 2013. 31.

² A NATO-terminológia szerint: Intelligence Requirement Management and Collection Management (IRM-CM). Egyes szövetséges országok Collection Coordination and Intelligence Requirement Management (CCIRM) vagy Intelligence Surveillance Reconnaissance (ISR) megnevezést használják.

teszi az időbeni döntéshozatalt, hozzájárulva így a felderítési törzsmunka sikeres végzéséhez. Ezek a kulcsfontosságú kérdések képezik a parancsnok kritikus információigényeit (PKII³), melynek elemei a saját (baráti) erőkre vonatkozó információk követelmények, a saját csapatokra vonatkozó információk alapvető elemei és az elsődleges felderítési követelmények. Ez utóbbiak azonosítása és megfogalmazása képezi a felderítési ciklus alapját.

Általában a parancsnok felderítőtörzse fogalmazza meg az elsődleges felderítési követelményeket (EFK⁴), szoros együttműködésben a parancsnokkal, akinek a követelmények kidolgozásához a lehető legpontosabban, legprecízebben kell meghatározni az útmutatását. Ideális esetben a parancsnok maga végzi az EFK meghatározását; továbbá ő határozza meg azok prioritását, sorrendjét a felderítőtörzs javaslatát követően. Az EFK megfogalmazásakor a parancsnok útmutatása mellett figyelembe kell venni a meglévő információk hiányokat is. A felderítőmunkának az EFK megválaszolására kell összpontosítania a fő erő kifejtését.

Az elsődleges felderítési követelmények szabnak irányt az adatgyűjtésnek, a felderítési adatok feldolgozásának, értékelésének és a tájékoztatásnak. Az EFK egy meghatározott időtartamra érvényesek a műveleti szinttől, a feladattól és a küldetéstől függően. A tartalmuknak átfogónak, összefüggőnek és következetesnek kell lennie. A katonai döntéshozatal folyamata során kerülnek meghatározásra (nem később, mint a küldetés elemzése), és általában kapcsolódnak a döntési pontokhoz vagy a döntő kondíciókhoz. Befolyásolhatják például a cselekvési változatok kiválasztását, vagy indikálhatnak új tervezést, és összefüggésben vannak a kívánt hadműveleti hatás elérésével.

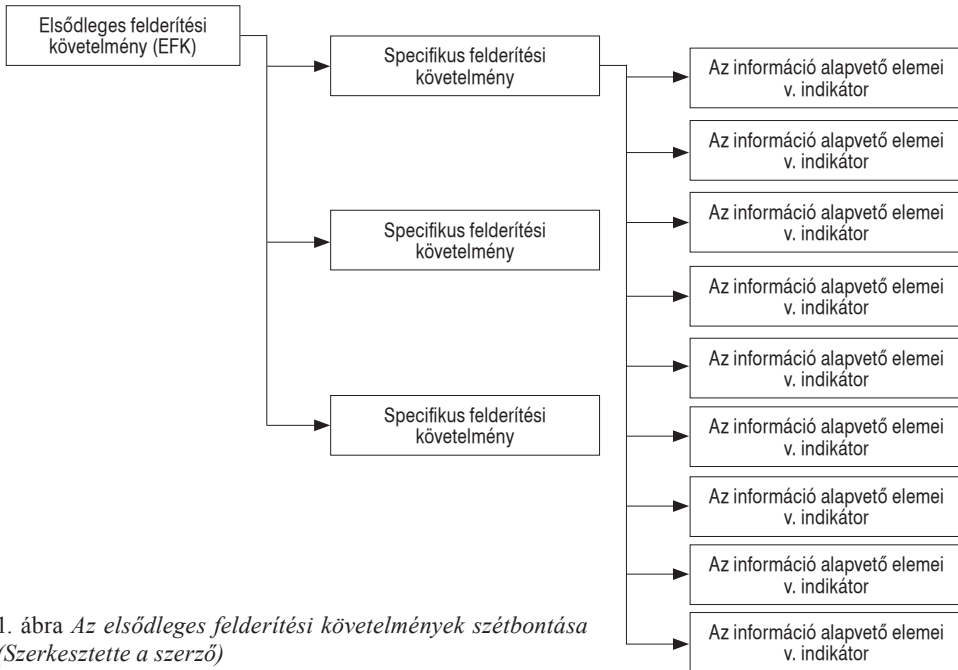
A FELDERÍTŐ INFORMÁCIÓGYŰJTÉSI TERV

Az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentje az EFK alapján készíti el a felderítő információgyűjtési tervet (FIT). Ebben a tervben az elsődleges felderítési követelményeket specifikus felderítési követelményekké (SFK) bontják szét, amelyek a parancsok adott felderítési igényének egy részletesebb megfogalmazását képezik. Az SFK további, részletesebb szétbontása eredményezi az információ alapvető elemeit vagy indikátorokat. Ezek alapján határoz meg a FIT releváns felderítési feladatokat és koordinációt az alárendelt csapatoknak, valamint más szervezeteknek.

A FIT a hadműveleti parancs (vagy harcparancs) része, amely adatgyűjtési feladatot szab a rendelkezésre álló köteleknek (nem csak a felderítőszerveknek, csapatoknak). A FIT nemcsak feladatokat tartalmaz, de felderítési igényeket is megfogalmazhat a nem alárendeltségbe tartozó csapatoknak, törzseknek és egyéb szervezeteknek. Az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentjének törzse fogadja a különböző felderítési igényeket, azokat összegzi, elemzi, majd feladatot szab a rendelkezésre álló köteleknek. Folyamatosan figyelemmel kíséri, ellenőrzi, naprakésszé teszi a FIT-et, valamint biztosítja, hogy az mindenkor megfeleljen az adatgyűjtési követelményeknek.

³ Angolul: Commander's Critical Information Requirements – CCIR.

⁴ Angolul: Priority Intelligence Requirements – PIRs.

1. ábra Az elsődleges felderítési követelmények szétbontása (Szerkesztette a szerző)

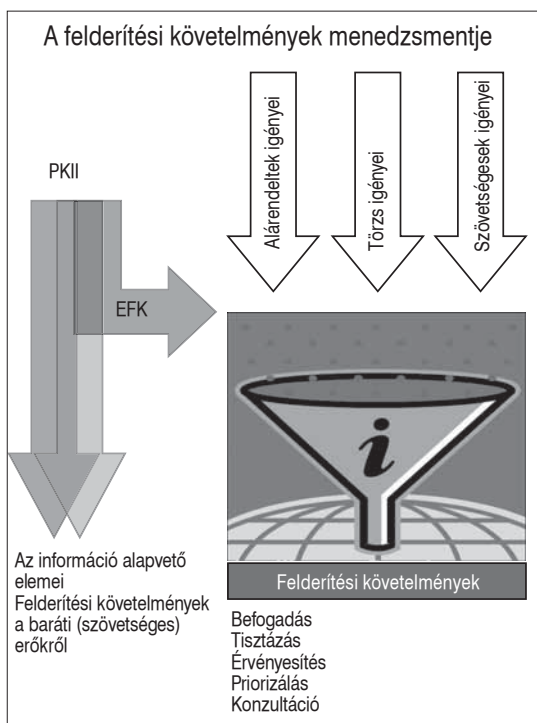
AZ ADATGYŰJTÉS-KOORDINÁLÓ ÉS FELDERÍTÉSI KÖVETELMÉNYEK MENEDZSMENTJÉNEK FOLYAMATA ÁLTALÁNOSÁGBAN

Az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentje egy folyamatos tevékenység – békében és minősített időszakban is – a stratégiai szinttől a hadműveleti szinten keresztül a harcászati szintig. A folyamat nemcsak a parancsnok kritikus információigényeinek kielégítésében játszik szerepet, hanem a művelet tervezésének és vezetésének több fázisában is, úgymint: a műveletek szinkronizálása; a célkezelés; az alárendeltek, partnerek, szövetséges erők felderítési igényeinek kielégítése során is.

Az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsment törzse fontos szerepet játszik a felderítőtörzson belül a dinamikus tevékenységek koordinálásában; a felderítési követelmények és igények folyamatos áttekintésében; valamint a törzson belüli, illetve alárendelt csapatok, más nemzetek, szövetséges parancsnokságok, különböző ügynökségek irányába végzett koordinációjában.

A folyamat összetettségét, bonyolultságát nagymértékben meghatározza a műveleti szintek szerepe. Általánosságban elmondható, hogy az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentjének folyamata hadműveleti szinten a legkomplexebb és a legbonyolultabb. A harcászati szinttel összevetve itt már jóval szerteágazóbbak az adatgyűjtési rendszerek, feladataik koordinálása is sokkal bonyolultabb. A hadműveleti szinten megtalálható mind az adatgyűjtési koordináció, mind a felderítési követelmény funkció is.

Az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentje teljes mértékben integrálva van a felderítés folyamatába. A felderítési követelmények menedzsmentjével kezdődik az a komplex folyamat, amely a műveletek tervezésének fázisában vezeti a felderítési tevékenységet. A műveletek végrehajtása során az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsment esetében folyamatos a visszacsatolás.

2. ábra A felderítési követelmények menedzsmentje (Szerkesztette a szerző)

Az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentjének folyamata kritikus jelentőségű a műveletek felderítőtámogatásában. A hatékony, szervezett és jól irányított felderítési követelmények menedzsmentje képes kinyerni a meglévő adatbázisokból a szükséges információkat a meglévő igények kielégítése érdekében. Továbbá fontos az adatgyűjtés hatékony koordinálása, amely képes optimalizálni a rendelkezésre álló adatgyűjtő és felderítőszervek alkalmazását azért, hogy maximális lefedettséget biztosítson a hadszíntéren. A folyamatba be kell építeni a rugalmas reagálás képességét, mely biztosítja az ad hoc felderítési feladatok/igények kielégítését is.

A FELDERÍTÉSI KÖVETELMÉNYEK MENEDZSMENTJE

A felderítési követelmények menedzsmentje magában foglalja a felderítési igények áttekintését, befogadását, sorrendbe állítását és az igény kielégítésének nyomon követését, továbbá a feladathoz/küldetéshez kapcsolódó felderítési prioritásokhoz, folyamatban levő és jövőbeni műveletekhez, valamint a célkezeléshez kapcsolódó igények menedzsmentjét. A teljes folyamatnak illeszkednie kell az adott parancsnokság vezetési szintjéhez, valamint biztosítani kell a megfelelő hozzáférést webes felületeken és a közös munkát egy felderítő informatikai rendszeren.

Ahogy a 2. ábrán is látható, a felderítési igények egy „tölcséren” keresztül érkeznek a különböző felderítőtörzsekhez. Az igények befogadása, érvényesítése, tisztázása és prioritizálása után szükség esetén konzultálnak az igénylővel és a lehetséges forrásokkal. A befogadásban és a prioritizálásban az EFK befolyásolja a felderítési követelmények menedzsmentjét. Felderítési követelmények nemcsak a saját törzstől érkehetnek, hanem az alárendelt kötelékektől is, amelyeket azok önerőből nem tudnak megválaszolni. Lehetőség

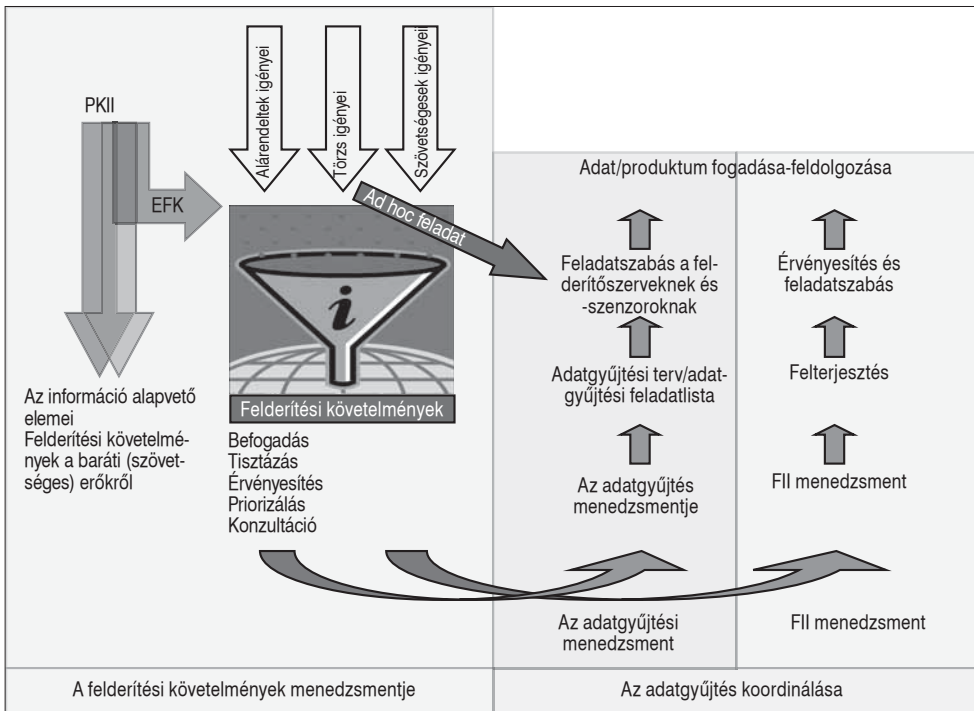
nyílik a szövetséges erők igényeinek a megválaszolására, illetve az esetleges saját igények feléjük történő továbbítására is.

Ez az átfogó rendszer képes biztosítani a felderítő- és az elemzőszervek optimális kihasználását, szinkronizálását, valamint az esetleges duplikálások kialakulásának megakadályozását.

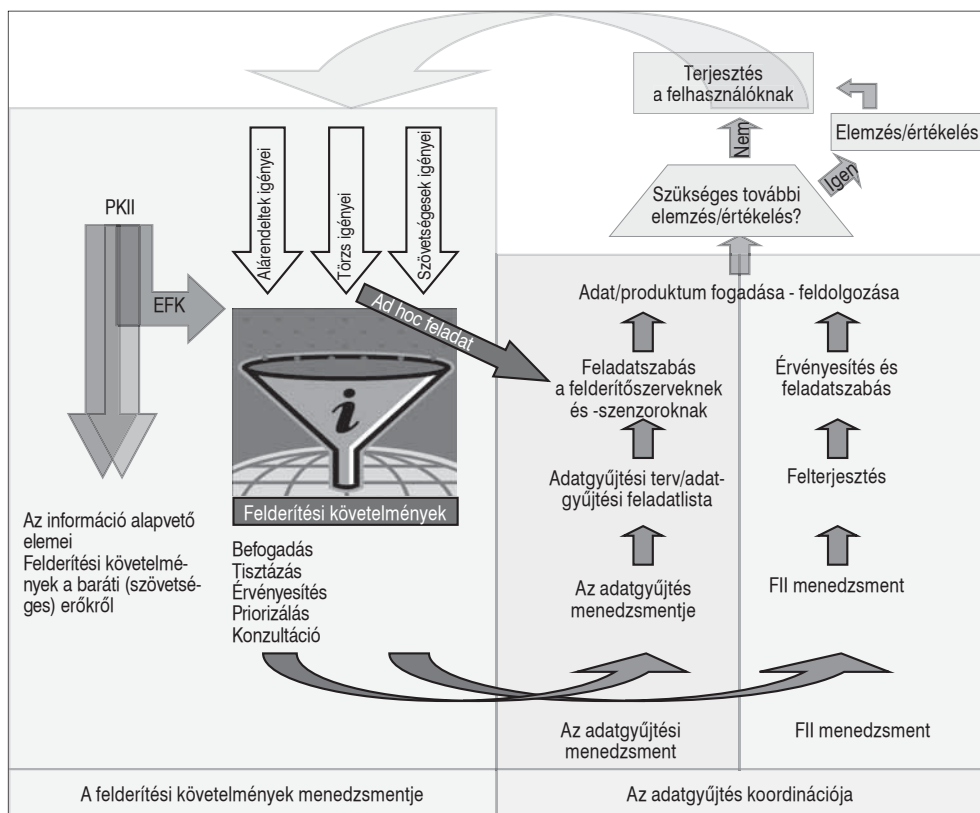
A felderítési követelmények menedzsmentjének tökéletes végrehajtásához szükséges az igénylés, a szabályozás folyamatának ismerete, valamint a folyamatos kommunikáció a parancsnokkal, a törzsszel, az alárendelt alakulatokkal, az előljáró szervekkel/szervezetekkel és a szövetséges erőkkel. A felderítési követelmények menedzselésére használt informatikai rendszerek kezelésének az ismerete szintén fontos. Az ezzel kapcsolatos kiképzésen nemcsak a felderítőtörzsek tagjainak kell részt venniük, hanem a törzsek teljes állományának is, mert csak így kerülhető el a szükségtelen vagy nem megfelelő igények megfogalmazása, valamint így biztosítható, hogy megfelelő igényeket tudjanak közvetíteni.

AZ ADATGYŰJTÉS KOORDINÁLÁSA

Az adatgyűjtés koordinálása – ahogy a 3. ábra is mutatja – az érvényesített felderítési követelmények maximális kielégítésének interaktív folyamata, amely egyben biztosítja a rendelkezésre álló adatgyűjtő szervek hatékony és megfelelő kihasználtságát. A valós idejű adatgyűjtési koordinációhoz szükséges egy minősített adatok továbbítására is alkalmas informatikai rendszer, amely lehetővé teszi az adat- és információáramlást a különböző hadszínterek és a hadszíntereken kívüli felhasználók között.

3. ábra Az adatgyűjtés koordinálása (Szerkesztette a szerző)

4. ábra Az adatgyűjtés-koordinálós és felderítési követelmények menedzsmentjének teljes folyamata (Szerkesztette a szerző)

Az adatgyűjtési koordináció az a fázis, amikor a felderítési követelmények kielégítése érdekében a felderítőtörzs döntéseket hoz és feladatokat szab az adatgyűjtő szervek részére. Ezzel egyidejűleg kell végrehajtani a rendelkezésre álló adatgyűjtő szervek és képességek koordinálását mind a hadszíntéren, mind a hadszíntéren kívül települt felderítőtörzsek, valamint a rendelkezésre álló külső források tekintetében. Szükséges továbbá – együttműködve a felderítési igények menedzsmentjével – nyomon követni a felderítési követelmények teljesülését, hogy megszülethessenek a megfelelő válaszok a prioritizált kérdésekre.

Az adott műveleti szinttől függően az elemzett/értékelt felderítési információk terjesztése is a folyamat része lehet a parancsnok, a törzs, az alá- és főlérendelt, valamint a hadszíntéren és azon kívül települt egyéb felhasználók irányában.

A felderítőtörzsnek minden egyes felderítési követelmény megválaszolására meg kell találnia a legmegfelelőbb módszert. A két legtipikusabb megoldás az adatgyűjtési menedzsment vagy a felderítési információigény (FII⁵) menedzsment.

⁵ Angolul: Request for Information – RFI.

A 3. ábrán látható nyíl a „nyers” felderítési követelményeket (ad hoc vagy dinamikus feladatok) reprezentálja közvetlenül az igénylőtől a felderítőszerv vagy -szenzor irányába. Az ilyen feladatszabást lehetőleg kerülni kell, mivel az előre tervezett felderítési feladatok nagy hányadát (vagy valamennyit) annullálja. Az adatgyűjtés koordinációjának szigorúan kontrollálnia és prioritizálnia kell az összes felderítési feladatot, mivel ez az egyetlen folyamat, amely képes nyomon követni a beérkező felderítési igényeket, a rendelkezésre álló képességeket és a feladatokat.

A felderítési követelmények menedzsmentje során meghatározható, hogy az adott igényt adatgyűjtéssel vagy FII kiküldésével lehet megválaszolni. Ez a döntés többek között a következő tényezőktől függ: az igényelt információ típusa (elemzés, kép stb.), az információ megszerzésére rendelkezésre álló idő, a rendelkezésre álló erőforrások, a rendelkezésre álló források képességei stb.

Az ad hoc vagy dinamikus feladatszabás szigorú normák és követelmények között zajlik speciális indokokkal. Ezek az indokok a hadműveleti helyzettől függőek, például időérzékeny célkezelés, kimenekítés, nem várt harci érintkezés stb. Ezeknek az indokoknak a súlyától, fontosságától függ, hogy az adott időszakra korábban tervezett felderítési feladatok végrehajtása milyen mértékben áldozható fel. Az ad hoc vagy dinamikus feladatszabásnak feltétele még a megfelelő kommunikációs, informatikai képesség és kiképzettség megléte.

A 4. ábra bemutatja az adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentjének a teljes folyamatát, amely része a felderítés feladatszabásának és az adatgyűjtés fázisának. Az adatgyűjtés koordinációja kettéválik az adatgyűjtési menedzsmentre és az FII menedzsmentre.

Az igények, feladatok továbbítására, valamint a beérkező adatok, információk fogadására minősített adat továbbítására alkalmas informatikai rendszer szükséges, amely ezenfelül lehetővé teszi az elemzők közös (együttműködő) munkáját, valamint biztosítja a hozzáférést a felderítési információkhoz. Az adatgyűjtési folyamatot követően a beérkező adatot/információt – minőségétől függően – feldolgozzák, vagy – előre meghatározott formátumban – azonnal terjesztik.

ÖSSZEGRÉS

Az „Adatgyűjtés-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentje (CCIRM) kézikönyv” részletesen foglalkozik a Magyar Honvédség felderítőrendszerének ez irányú tevékenységével. Fontos megjegyezni, hogy az adatgyűjtés koordinálásának és a felderítési követelmények menedzsmentjének általános elveivel, gyakorlati fogásaival nem csak a felderítőszakmának kell tisztában lennie. Az igényt megfogalmazó parancsnokoknak és törzstiszteknek fel kell tudniuk tenni a helyes, korrekt, pontos és időszerű kérdéseket a megfelelő időkeretekkel (határidőkkel). A felderítőszakma felelőssége – a parancsnok elsődleges felderítési követelményeivel összhangban –, hogy az igényeknek megfelelően megtervezze, megszervezze, koordinálja a felderítési adatok gyűjtését és a felderítési információk pontos időben történő terjesztését.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- AIntP-14 JISR Procedures in support of NATO operations.
- AIntP-16, Intelligence Requirement Management & Collection Management (IRM&CM) STUDY DRAFT-3, October, 2017.
- Allied Command Operations Directive 65-5 (Collection Management).
- Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive (COPD), 04 Oct 2013.
- Allied Joint Doctrine for Intelligence, Counter-intelligence and Security (AJP-2).
- Allied Joint Doctrine for Intelligence Procedures (AJP-2.1).
- Allied Joint Doctrine for Joint ISR (AJP-2.7).
- Collection Coordination and Intelligence Requirements Management – CCIRM Handbook, 06 May 2009, HQ SACT, NATO Unclassified rel to ISAF, KFOR, PfP, EU.
- Horváth Csongor: *Adatgyűjtést-koordináló és felderítési követelmények menedzsmentje (CCIRM) kézikönyv.* 2016.
- Intelligence procedures (AJP-2.1).
- Magyar Honvédség Összhaderőnemi Felderítő Doktrína, 2. kiadás. Az MH kiadványa, 2013.
- MC 0114, Procedures for Production of NATO Agreed Intelligence.
- MC 0128/8, Policy Guidance for NATO Intelligence.
- MC 0133/4, NATO Operations Planning.
- MC 0166, NATO Intelligence Warning System.
- MC 0582/1, NATO Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance Concept.
- MH Összhaderőnemi Felderítő Doktrína – 2013.
- NATO Intelligence Fusion Center, CCIRM SOP draft – 2006. május.
- Operation United Protector CCIRM dokumentációk (kézirat).
- The Battle Staff Smartbook, 1999, The Lightning Press.